

BABA. O POVESTE CENUȘIE

Era cam pe vremea începutului anului doi de facultate. Poposisem în Sibiu la un prieten și mă gândeam că banii pe care mi-i dăduse tata pentru cazare nu-mi vor permite cine știe ce confort în anul universitar care stătea să înceapă. Căminele, dintre care vizitasem două, nu mă atrăgeau prea tare, camerele arătau jalnic și erau locuite de câte opt studenți. Nu erau de nici unele pe acolo. Baia era dezolantă, cu chiuvete metalice ruginite, din care abia dacă una sau două rezistau eroic pe un perete care, la rândul lui, părea să iasă dintr-un război de lungă durată. Apa era plină de rugină și arareori era încălzită, iar toaletele fără uși te îmbiau să admiri mormanele de rahat așezate metodic de o parte și de alta a găurii turcești care ar fi trebuit să le înghită. Holul era nezugrăvit de ani mulți, astfel că varul începuse să coboare de bună voie de pe pereți, lăsând în urmă o culoare imposibil de distins. Pentru toate aceste minunății administratorul îmi ceruse o șpagă care echivala cu vreo două luni de cazare într-un apartament onorabil. Așa că am zis nu. Voi găsi ceva mai bun, cu atâția bani cât am în buzunare.

Am început să caut. Mai întâi am nimerit la un moș, undeva în apropierea facultății. O clădire veche, dar solidă, din care omul deținea doar o cameră. A venit să mi-o prezinte și părea foarte bucuros de întâlnire.

- E ieftină, mi-a zis. Și trebuie să ții cont că e în zona centrală.

- Da, spun eu.

- Chiar ultracentrală, adaugă omul.

- Da, adaug eu.

Zidurile erau foarte înalte, vreo cinci-șase metri, cel puțin.

Prețul nu era mic deloc și îmi cam depășea posibilitățile, dar căutam cu mintea soluții. Voi lucra, voi avea bursă, voi cere mai mult de la părinți, mă voi împrumuta pentru început de la unchiul meu și alte câteva soluții temporare sau definitive îmi treceau prin minte.

- Nu putem scădea din preț? am întrebat.
- Domnule, mie nu îmi plac oamenii care vin să cumpere ceva și cer să li se scadă din preț.

- Dar eu nu cumpăr...

- Ba da, cumperi, cum să nu.

- Închiriez.

- Tot un fel de a cumpăra.

- Mă rog, dar totuși, vă puteți gândi la un preț mai mic, sunt student, știți, nu am foarte mulți bani.

- Cum spuneam, apartamentul e ultracentral.

- Care apartament? E doar o cameră.

- Eu îi spun apartament.

- Înțeleg. Și prețul e așadar fix.

- Nu e. Pot scădea ceva. Dar foarte puțin.

- Cât?

- Vrei să-l închiriezi?

- Vreau.

- Cât ai la tine?

- O sută cincizeci de mii.

- Dă-i încoace și mai vîi cu cincizeci și batem palma.

- Bine. Bucătăria unde e? întreb eu, numărând banii.

- Nu e, zice el.

- Dar baia?

- Te speli în oraș.

- Un WC măcar?

- Ceri prea mult, se răsti omul, întinzând mâna după bani.

- Dar e normal, mă gândeam că e ceva în clădirea asta, măcar o baie comună, zic eu, punând banii la loc în buzunar.

- Dacă nu vrei să închiriezi, de ce ai mai venit? se răsti omul.

M-am apropiat cu spatele de ușă, privindu-l atent, și am sărit în holul minuscul ce dădea pe trotuar.

- De fapt, de la bun început nu ai vrut, continuă omul.
 - Ba am vrut, am zis eu.
 - Nu ai vrut. Nu ești serios, mi-am pierdut vremea cu tine.
 Știi de unde am venit eu ca să-ți arăt camera asta?
 - Apartamentul? am întrebat, imediat ce am pus piciorul pe trotuar.

- Nesimțitule, a urlat el, trântind ușa.
 Am plecat, ușor debusolat, urmând să mă reîntâlnesc cu prietenul care se oferise să mă ajute cu căutările.
 - Ești un nesimțit! am auzit din nou și m-am întors. Omul era aplecat pe fereastră și gesticula amenințător înspre mine, în timp ce lumea de pe trotuar mă privea oarecum bănuitor. Am grăbit pasul.

A doua zi locuiam deja la o babă. Un capăt de stradă, o casă fără gust, cu acoperiș metalic. Poartă, tot metalică, vopsită în roșu. Metal verde și metal roșu. Babă grasă, cu mers apăsător și cu bube pe față. Ajunsesem acolo pentru că nu aveam bani și pentru că eram convins că, indiferent ce voi face și ce mi se va întâmpla, la un moment dat va fi bine. Și, într-un fel, aveam impresia asta în fiecare zi. Sunasem la poartă și mă privea îndelung, cu ochii aproape închiși, fără să răspundă la salut și fără să mă întrebe nimic. Apoi se dăduse la o parte și mă lăsase să intru.

- Am văzut anunțul în ziar, am încercat să schițez o conversație.
 - Știu, a răspuns ea. Mi-ai spus la telefon.
 Am privit-o, surprins, cu un început de surâs.
 - Trebuie să fi fost altcineva. Eu n-am sunat. Am venit direct...

O ușă metalică. Am coborât la un demisol rece și umed. Scări, hol, două camere, de-o parte și de alta. În față, o sală de baie cu wc și chiuvetă.

- Este apă caldă? Am întrebat.
 - Aici nu. Toți merg la baia comunală, a răspuns baba.
 - Care toți?
 - Toți ca tine, a continuat ea.
 - A, ați mai primit deja pe cineva? Zic eu.
 - Nu, tu ești primul. Ai banii?

O sută cincizeci de mii. Era foarte ieftin. Mi se părea că fac o afacere. Stau la baba asta, economisesc niște bani, n-o să fie greu. Sunt rezistent. Baba nu poate fi așa de rea. La urma urmei, bătrânii sunt buni.

- Ai buletinul? m-a întrebat apoi.
 I l-am dat. A plecat, cu bani și buletin, în imperiul ei de deasupra demisolului. Am auzit ușa de metal de jos, apoi pe cea de sus. Mult metal la baba asta, mi-am spus. O singură fereastră, în camera dinspre stradă. Voi sta acolo, mi-am zis. Cealaltă cameră era luminată de un bec chior. Baia, la fel. În miezul zilei, umbrele se plimbau nestingherite pe pereți. Baba mi-a înapoiat buletinul.

- Gata. Asta e tot. Stai unde vrei, ești singur. Cheia de la poartă o țin eu. Suni când vii, nu plec niciodată de acasă. Ai grijă să nu faci prea multă mizerie... Și ceva important: la mine caprele nu au voie să vină.

- Caprele? Am întrebat.
 - Da, caprele. Nu au voie la mine.

Regretam deja că-i dădusem banii și mă gândeam să-i cer înapoi. Am plecat să mă plimb și spre seară mi-am adus valiza cu cele câteva lucruri care-mi aparțineau. Era liniște. Nu aveam televizor și nu mă gândisem să-mi aduc nici măcar un aparat de radio. Dar voi aduce, mi-am zis. Am citit la lumina aceea chioară, apoi m-am culcat. Era frig. Toamna era foarte rece, iar demisolul ăla sporea de sute de ori impresia de frig. Îmi clănțăneau dinții. Măine îi voi spune să dea căldură, mi-am zis. Am adormit.

Pe la miezul nopții m-a trezit un zgomot. Cineva deschisese ușa metalică. Pașii apăsați mi-au spus că era ea. A coborât treptele și s-a apropiat de cameră. Am auzit ușa deschizându-se și mi s-a părut că-i disting silueta în prag.

- Ce doriți? Am întrebat.

Nici un răspuns. Baba stătea nemișcată în prag. A rămas acolo câteva zeci de secunde, după care s-a dus.

N-am mai dormit deloc. Dimineața aveam ochii umflați și începusem să strănut. Totuși, nu poate fi chiar așa frig, îmi spuneam, nu e decât toamnă. M-am apucat să gătesc, locuisem singur pe toată perioada liceului. Aragazul cu două ochiuri, cocoțat pe o masă verde, era destul de murdar. Dar focul lui m-a făcut să fiu ceva mai optimist. A coborât când ciorba era aproape gata.

- Ce gătești acolo? A întrebat.

- Ciorbă.

- Și aia din farfurie ce e? A continuat ea.

- E grăsimea de deasupra.

- Vrei s-o arunci?

- Da.

- Dă-mi-o mie!

- Luați-o, i-am zis, sperând că va pleca mai repede.

S-a apropiat de aragaz, s-a uitat cu atenție la farfurie, după care, spre stupoarea mea, a apucat o lingură de lemn și a gustat.

- Nu e bună, mi-a zis.

- Mie îmi place, am strigat eu.

- Nu urla așa. Nu e bună. Îi lipsește ardeicul. Îți aduc eu unul.

- Nu-mi trebuie, îi zic, ciorba e aproape gata.

- O mai fierbi o dată, zice ea.

Mă hotărâsem să-i fac mai multe reproșuri și să o ameninț că plec, dar eram atât de uimit încât nu fusesem în stare să-i spun nimic. A coborât cu ardeicul și mi l-a pus pe masă, apoi a luat farfuria cu grăsime și a plecat.

Am aruncat imediat ciorba în closet și am plecat și eu. Strada era perpendiculară pe calea ferată, de care o despărțea un mal abrupt. L-am urcat și m-am plimbat pe marginea șinelor, încercând să evaluez cu maximă luciditate situația în care mă aflam. La întoarcere, baba mi-a deschis poarta și mi-a zis:

- A mai venit unul. E băiat serios.

După care s-a dus.

Mircea era student la geografie. L-am găsit așezat pe marginea patului, în camera întunecată.

- Mi-a spus că tu stai în cealaltă cameră, mi-a zis el.

- Așa e, am răspuns.

Am povestit ore în șir. Mircea voia să știe totul despre babă.

- Nici eu nu știu prea multe, i-am zis.

- Bine, vom afla, zice el.

În noaptea aceea, baba a deschis, pe rând, ambele uși, oprindu-se în prag, după care a plecat. Ne-am hotărât ca în noaptea următoare să lăsăm becurile aprinse. În plus, vom cumpăra unele mai puternice.

Mă bucuram că aveam un tovarăș. Mircea era mai mereu bine dispus. O întrebase pe babă dacă avea să mai vină cineva și primise un răspuns negativ. Eram liniștiți.

A doua zi am schimbat becurile. Acum se vedea foarte bine împrejur. Am lăsat lumina aprinsă și ușile dintre camere deschise. Stăteam de veghe, așteptând vizita babei, curioși să vedem cum va reacționa. Pe la miezul nopții, becurile s-au stins singure, iar baba și-a refăcut rondul obișnuit.

Zilele următoare am început să frecventăm cursurile facultății. Făceam în așa fel încât să fim plecați cât mai mult timp de acasă. Baba a schimbat pe ascuns becurile puternice cu cele slabe. Am cumpărat altele și s-a repetat aceeași poveste în fiecare zi. Ne-am hotărât să ținem niște becuri la îndemână și să facem schimbul seara, însă ni se oprea curentul tot mai devreme. Baba ne-a zis că sunt lucrări pe stradă, că erau frecvente penele de curent. I-am spus că nu credem asta. Sunteți nebuni, ne-a zis ea. O lună, am zis noi, o lună și atât. Vom pleca de la baba asta.

Următorul venit a fost un muncitor. Mai fusese client. Apoi a venit și fratele său. Era murdari și miroseau urât. Mircea s-a mutat în camera dinspre drum, care era mai mare și avea două paturi.

- Mai vin și alții? Am întrebat-o pe babă, fără să ne sinchisim de cei doi muncitori.

- Nimeni, ne-a zis ea. Nu mai vine nimeni.

Muncitorii vorbeau mult și se adresau în permanență unul altuia cu "fra". Ai făcut asta, fra? Ai văzut aia, fra? Ne-au spus că vor mai veni și alții, că baba minte. Și unde vor dormi? Am întrebat noi. Aveți două paturi, nu? Ne-au întrebat, la rândul lor.

Au venit așadar Costică și Tarzan. Primul susținea că e impresar. Al doilea era student la istorie, o namilă înaltă și grasă, care urla de câte ori îi ceream să o facă. Asculta manele și se freca cu mâna pe burtă a satisfacție. Și Costică mai locuise la babă. Am plecat pentru că m-am certat cu niște vecini, ne-a explicat el. Îi plăcea la babă, avea cu cine să stea de vorbă. Nu puteam nega, avea dreptate. Ne-a arătat poze făcute la mare. În toate apărea între câte două fete, de fiecare dată altele. Unele dintre ele aveau sânii goi. Sunt fetele mele, ne-a zis.

Costică se trezea de fiecare dată primul, în jurul orei cinci. În prima dimineață s-a întors de la poartă înjurând. M-au văzut. Ai dracului. Iar au mănjit poarta de rahat. Ne-am dat seama că bietul Costică avea într-adevăr dușmani pe strada aceea. Poate va pleca din nou, mi-am zis. Mircea nu-l putea suporta pe Tarzan. E prost, îmi spunea el. Dormeam cum apucam în camera aia și făceam o grămadă de glume pe tema asta. Baba își făcea rondul noapte de noapte, fără să spună nimic. Pe la ora zece ne oprea curentul și îl repornea spre dimineață. Deși găsea poarta la fel în fiecare dimineață, Costică tot o mai pățea uneori. Era somnoros și se grăbea să ajungă la serviciul lui de impresar.

Ultimul a venit Dan. Era un tip slab, cu ochelari, cu o față care parcă râdea fără voia lui. Era un fel de ironie adresată tuturor celor care îl priveau. Baba l-a privit chiorâș.

- Te-ai întors?

- Da, tanti Ana, m-am întors.

- Ți-am spus să nu mai vii...

- Așa este.

- Dar degeaba vorbesc, a zis ea. Văd bine că toți vă întoarceți.

La început, Dan nu a vrut să ne spună nimic. Își ascundea mâncarea cu grijă și își drămuia fiecare bănuț. Aveam să descoperim că de fapt era destul de bogat. Peste câteva zile l-am convins totuși să ne spună câte ceva. Am aflat că baba avea un registru în care erau notați toți cei care-i fuseseră clienți de-a lungul timpului. Putem merge să vedem meciul, ne-a spus el. Baba are un televizor sus. Îi cer eu voie.

În camerele de sus mirosea îngrozitor. Probabil că baba nu aerisea niciodată. Pe masă trona registrul despre care ne vorbise Dan. În fiecare zi îl deschide, a spus el. Recitește numele, își aduce aminte de toți. Are și câte o poveste a fiecăruia, mie mi-a mai spus câteva. Îmi propusese la un moment dat să mă înfiez și am refuzat. De-asta a spus că nu mă mai primește în gazdă. Dar nu e femeie rea.

Podeaua era acoperită cu covoare, peste care erau așternute nailoane. Zugrăveala era ștersă, ca și jos, iar perdelele aveau un strat de praf care te împiedica să spui cu exactitate ce culoare aveau. Juca echipa națională. Baba ne privea pe rând, cu ochii mici, fără să întrebe nimic. Tăceam și noi, privindu-ne cu subînțeles.

La facultate, un coleg mi-a spus că mă căutase deunazi la adresa gazdei. Baba îi spusese că eram plecat în oraș, cu niște capre. L-am întrebat pe Dan ce avea cu fetele. Nici el nu știa, dar văzuse mai demult, că prima parte a registrului era completată cu nume de fete. Niciodată nu erau nume de fete și de băieți în același timp.

Seara spuneam glume. Cel mai frecvent râdeam pe seama lui Dan, pe care-l numeam fiu al babei. Uneori îl puneam pe Tarzan să cânte manele și să dea din buric. Costică tot se mai întorcea nervos de la poartă, cu mâna murdară de rahat.

Am plănit să plecăm toți odată. Noi, studenții, aveam să închiriem un apartament împreună. Muncitorii se gândeau să plece și ei. Baba continua să ne taie curentul și să facă inspecțiile nocturne. Într-o seară, unul dintre noi s-a prefăcut că sforăie.

- Nu te mai prefacă, mă, că-ți dau un șut de nu te vezi, a amenințat baba. Am început să râdem în hohote și baba a plecat.

Cu câteva zile înainte de sfârșitul lunii, a început să ne dea căldură. Ne-a amintit că la întâi trebuia să plătim pe luna viitoare. Era zămbitoare și, în felul ei, amabilă. Ultima noapte a fost cea mai călduroasă. Calorifele scoteau un șuierat ciudat. Pe la miezul nopții, am avut vizita babei. Tarzan a început să cânte.

- Nu dormiți? A întrebat ea. La ora asta e bine să dormiți.

Am pufnit toți într-un râs nebun. Baba a ieșit, mormăind ceva. Dan a început să lovească peretele cu piciorul, sacadat, iar Tarzan să imite cântecul huhurezului. Costică o înjura pe babă, și pe toți vecinii de pe stradă. Baba a revenit de câteva ori, amenințând că va chema poliția și că ne va da afară. Mai târziu a început să ne roage să ne oprim. Nu am dormit deloc în noaptea aceea. Ne-am făcut bagajele pe întuneric, care cum a putut. Dimineața am chemat două taxiuri și ne-am dus. În spatele nostru, o vedeam pe babă azvârlind un lighean cu cenușă.